

U MARIJINOM MJESECU

luni, 12 iulie 2021

Svibanj, jedan od najljepših mjeseci u godini, u hrvatskom je jeziku ime dobio po biljci svib, a stari Hrvati zvali su ga još i filipov ak, rožnjak i sviben.

Posvećen je majkama, a na osobit način u tradiciji kršćanstva, osobito Katoličke crkve, svibanj je mjesec posvećen jedinstvenoj majci, blaženoj Djevici Mariji.

Već 1. svibnja bio je Meunarodni praznik rada, dan solidarnosti radništva i općenito radnih ljudi cijeloga svijeta, dan koji nas podsjeća na važnost borbe za prava radnika i za pravo na rad, jedno od osnovnih ljudskih prava. U Rumunjskoj je ovaj događaj kulminirao u komunističkom periodu kada su se na ulicama, stadionima i trgovima velikih gradova organizirale velike prorežimske propagandističke manifestacije. Iako su propagandističke manifestacije splasnule nakon prosinca 1989. godine, svetkovina je ostala u kolektivnoj memoriji. Ljudi na ovaj dan obično izlaze pripremati roštilj u lijepoj i istoj prirodi diljem države, a poneki Karaševci, ostali ni neznaju koliko gube, još uvijek idu na odmor i roštilj u uvenu poljanu Prolaz, smještenu na samom ulazu u divlji kanjon rijeke Karaš; a iz Nacionalnog parka Semenic-Cheile Cara ului, gdje nalaze idealno mjesto za opuštanje i bijeg od svakodnevne gužve i stresa, gdje uživaju u netaknutoj prirodi uz kristalno čiste rijeke Karaš; a i prekrasnih cvrkuta ptica.

Majin dan je praznik u čast majki i majinstva koji vuče svoje korijenje iz engleskog i američkog pokreta žena. U većini zemalja, Njemačkoj, Austriji, SAD, pa i Hrvatskoj, obilježava se svake godine druge nedjelje u svibnju, kad se u Rumunjskoj obilježava zapravo oboje dan. Majin dan se odlukom Parlamenta obilježava svake godine u Rumunjskoj prve nedjelje u svibnju, dok oboje dan, dan u čast oca i majinstva, u Hrvatskoj se slavi 19. ožujka, na dan svetoga Josipa, a u većini zemalja treće nedjelje u lipnju.

Milijuni ljudi su 9. svibnja proslavili Dan Europe, godišnju svetkovinu kojom se slavi mir i jedinstvo u Europi. Datum označava godišnjicu povijesne deklaracije francuskog ministra vanjskih poslova Roberta Schumana iz 1950. godine o novom obliku političke suradnje u Europi s pomoću kojeg bi rat među europskim državama postao nezamisliv. Međutim, Dan Europe ne označava samo datum rađanja europskog projekta, već je i dan radosti i suradnje, dan volje za solidarnost i jedinstva u različitim velikim zajednicama kojim pripadaju svi stanovnici Europske unije.

Isto je 9. svibnja u Rumunjskoj bio Nacionalni dan tradicionalne nošnje, dan kada su većinski narod i nacionalne manjine slavili bogatu baštinu svojih predaka. U tu svrhu, zakon predviđa, u mjesecu svibnju, u okviru školskog kurikuluma za razrede IV-XII, obavezno uvođenje dvosatnog predavanja namijenjenog tradicionalnoj nošnji područja ili nacionalnih manjina, s naglaskom na značaj tradicionalnih nošnji u očuvanju etničkog identiteta. U Karaševu je Dan tradicionalne nošnje obilježen u parku Zajedništva Hrvata u Rumunjskoj gdje je odgojiteljica Sabina Ghera govorila polaznicima vrta iz grupe "Sunčane zrake" o dijelovima karaševske tradicionalne nošnje, o načinu izrade, o tome kako se stvarala, razvijala i mijenjala naša karaševska nošnja te o rijetkim prigodama u kojima se danas nosi ovo starinsko karaševsko žensko i muško ruho koje je negdje do polovice prošlog stoljeća a svakodnevno upotrebljavao narod iz svih karaševskih mjesta. Inače, rumunjski tradicionalni narodni kostim najbolji je ambasador države u svijetu. Lijepi komadi odjeće koji se injavaju rumunjsku narodnu nošnju donijeli su državi u prošlim godinama i dva svjetska rekorda, jednog za najveće mnoštvo ljudi u narodnim nošnjama skupljenih na jednom mjestu i još jednog, registriranog u Guinness Booku, za najveće rumunjsko tradicionalno kolo.

10. svibnja se obilježavaju tri važna trenutka u povijesti Rumunjske, odnosno po etak vladavine prvog rumunjskog kralja, Karola I, koji je 8. svibnja stigao brodom u Turnu Severin, a 10. svibnja 1866. u Bukurešt, pa je tako započela 48-godišnja vladavina, najduža u povijesti zemlje, neovisnost države i krunidba prvog kralja zemlje 10. svibnja 1877. godine. Od travnja 2015. godine datum 10. svibanj je i državni praznik, odlukom Zastupničkog doma rumunjskog Parlamenta. Inače, 10. je svibanj bio nacionalni dan Rumunjske od 1866. do prisilne abdikacije kralja Mihaia godine 1947. kad je proslavu zabranio komunistički režim koji je došao na vlast, a praznik je izbrisan iz kolektivne memorije.

Na Spasovdan, 13. svibnja, neposredno nakon Svete mise održane u crkvi Marijina uznesenja u Karaševu, vl. Petar Rebedžila je kod Spomenika palim herojima iz parka ZHR-a, u prisustvu velikog broja vjernika, odao počast i uputio prigodne riječi i molitve za sve poginule i nestale junake iz karševske operacije u prvom i drugom svjetskom ratu. Blagdan Uzašća i Kristova ili Spasovdan slavi se svake godine 40 dana nakon uskrsnuća i dokaz je spasa za čitavo čovječanstvo, zato se zove Spasovo ili spasovdan.

Dan kulturne raznolikosti za dijalog i razvoj proglašen je 2002. godine kada je prvi put obilježen. Tradicionalno se obilježava 21. svibnja, a zasniva se na razumijevanju i prihvaćanju različitih kultura, toleranciji i poštivanju, s ciljem stvaranja boljeg zajedničkog života. Svi se nalazimo pod istim nebom, a razlike su naša snaga, raznolikost je jedina stvar koja nam je svima zajednička. Glavni tajnik ZHR-a u vrijeme Jankov bio je poseban gost Demokratskog Forumu Njemaca na manifestacijama priredjenih povodom ovoga posebnog dana gdje je upravo naglašeno, između ostalog, kako svojom raznolikošću i jačaju jedni druge.

Pod aspektom etničke i kulturne raznolikosti Rumunjska je privilegirana zemlja u kojoj se cijeni strana kultura, a pritom se ne zaboravlja vlastita, prostor gdje se prava svih nacionalnih manjina sakralno poštuju. Utjecaj raznih naroda kroz vrijeme prisutan je na ovom teritoriju ne samo u tradicijama i običajima, ne samo u arhitekturi, gastronomiji i jeziku već je on veoma aktualan zahvaljujući i upravo ljudima raznih etnija koji žive diljem države, ljudima kao što su karševski Hrvati, kao što su Nijemci, Mađari, Bugari i kao što su svi ostali pripadnici nacionalnih manjina koji žive u potpunoj harmoniji na ovim lijepim rumunjskim prostorima.

Ivan Dobra